

Grunnskole, “kebab-norsk” og sånn.... Erre så nøye à?

Regjeringa har nå ute en høring; Høring om endringer i opplæringslova-Friere skolevalg, mulighet for å tilby mer grunnskoleopplæring mm. Høringsfrist 07.12.15

Forslaget går ut på:

Åpne for at det kan tilbys mer grunnskoleopplæring til ungdommer som har behov for dette. Behovet skal knyttes til den enkeltes mulighet til å fullføre videregående opplæring.

Mer grunnskoleopplæring bør knyttes til ordningen med grunnskoleopplæring for voksne, jf. § 4A-1, ved at virkeområdet for denne paragrafen utvides.

Deltakerne bør gis mulighet til å få sin kompetanse vurdert og dokumentert, og at karakterene blir ført på deres vitnemål fra grunnskolen.

Fint. Dette har vi venta på! Mer grunnskoleopplæring for de med så svak språkkompetanse i norsk at de ikke klarer videregående opplæring. MEN: Legg merke til ordet mulighet. Det er ikke en etablert, konkret ting, men noe uavklart... noe vagt.. noe som kan komme til å skje hvis ting faller sånn på plass at muligheten får en anledning til å konkretisere seg. Da blir det jo interessant å se hva en slik mulighet kan føre til, og hva som evt er konsekvenser dersom muligheten ikke byr seg.

På s 19 kan vi lese om bakgrunnen for forslaget. ”Departementet mener det er behov for tiltak

som kan hindre frafall og gi bedre gjennomføring i videregående opplæring, særlig blant minoritetsspråklige ungdommer med kort botid i Norge. Forskning viser at gjennomføring i videregående opplæring er vesentlig lavere blant ikke-vestlig innvandrerungdom enn blant ungdommer fra majoritetsbefolkningen. For ungdommer som kom til Norge i ungdomsskolealder, er det bare omtrent halvparten som fullfører videregående opplæring innen de fyller 30 år. En av årsakene til de spesielt lave gjennomføringstallene blant minoritetsspråklige med kort botid i Norge, er at flere av dem starter videregående opplæring med et for svakt faglig grunnlag, både i norsk og andre fag. Som en konsekvens av at minoritetsspråklige med kort botid har mottatt få år med grunnskoleopplæring, har de ikke rukket å opparbeide seg gode nok ferdigheter til å følge undervisningen og gjennomføre videregående opplæring på en god måte. Det er en kjent sammenheng mellom et svakt faglig grunnlag fra grunnskolen og høy risiko for frafall i videregående opplæring. Å styrke ferdighetene og kompetansen fra grunnskolen vil derfor være positivt for den enkeltes forutsetninger for å gjennomføre videregående opplæring.” (sakset fra høringsnotatet).

Rapporten kunne jo ha trukket linjene videre også. Videre framtid for de med lav språkkompetanse på norsk, som i tillegg ikke har gjennomført videregående opplæring, står arbeidsmulighetene fortsatt i kø for disse.....? Neppé.

Okey. Så det er en kjent sammenheng. Lav språkkompetanse på norsk = lav gjennomføring av videregående opplæring. Vet vi hvorfor? Ja, vi gjør til og med det.

Forskning på sekvensiell språklæring har vist at utvikling av andrespråkferdigheter er avhengig av alder, kognitive ferdigheter, sosio-økonomisk status, eksponering av språket osv. For barn over 3 år som skal lære seg et nytt språk tar det mellom 4-8 år før barnet mestrer språket på lik linje med en-språklige barn på tilsvarende alder. Barn kan fange opp uttalen i det nye språket veldig fort, men dybdeforståelsen kan henge etter. Det er dermed lett å bli lurt til å tro at barnet kan språket bedre enn det faktisk gjør. Forskning viser at barn i 12-års alder som skal lære et nytt språk trenger mer enn 3 års eksponering for å oppnå aldersadekvate grammatiske ferdigheter eller ordkunnskaper på andrespråket. Et annet funn har vist at hos suksessivt tospråklige som begynte andrespråklæringa i førskolealder tok det ca 2-3 år å lære hverdagspråk og ca 5-7 år å lære akademiske begreper på andrespråket. Barn som begynner å lære andrespråket samtidig med skolestart ser ut til å være spesielt sårbare. (E. Egeberg, 2013; E. Egeberg 2015; K. Bjerkan, 2015)

Wow! 2-3 år for å tilegne seg hverdagspråk. 5-7 år for å tilegne seg de akademiske begrepene som er basis for opplæringa i norsk skole. Det er lett å se hvem som blir de særlig sårbare gruppene her: Ungdom med kort botid og liten eksponering for norsk. De som har lite eller ingen erfaring med skolegang fra før. Dette er en gruppe som Norge i økende grad vil måtte klare å håndtere, jmf flyktningkrisa som pågår i Europa i disse dager. Hvis vi legger til at flere

av de som nå kommer til Norge kan ha vært langvarig på flukt, vil man også kunne anta at en del har med seg traumer som en psykisk del av bagasjen. Traumer gjør det mer krevende å være i en god læringsposisjon. Det er raskere og lettere å gjøre noe med en god læringsposisjon enn med traumer.

Både i Vestfold og i Telemark er det pågående forsøksordninger med det som kalles hhv ”kombinasjonsklasser” (Tønsberg) og ”forberedende kurs” (Telemark). Felles for forsøkene er blant annet at det er grunnskoleopplæring for voksne. Tilbudene har vært frivillige og gratis for deltagerne. Tilbakemeldingene så langt er positive, bla det at opplæringa gir rett til (ny) vurdering i fagene; at nye karakterer føres på elevens grunnskolevitnemål; ikke bruker av elevens rett til videregående opplæring. Kanskje det viktigste for de unge menneskene som har fulgt forsøksordninga er at tilbudet er fysisk plassert på en videregående skole. Det har vært mulig å kombinere fag fra grunnskolen og fra videregående, det har gitt sosial tilhørighet til den aldersgruppa ungdommene selv tilhører, ved at tilbudet er på en videregående skole. Og det har vært motiverende!!! Når økt kompetanse gjenspeiles i bedre karakterer fra grunnskolen, gir det økt anledning til å søke på flere utdanningsvalg på videregående nivå. Vinn-vinn. Så var det ordlyden da... denne muligheten... Sakser videre fra s 27: ”Departementets forslag Departementet foreslår at det innføres en mulighet (min understrekning) for kommuner og fylkeskommuner til å tilby mer grunnskoleopplæring etter opplæringsloven § 4A-1 til ungdommer som har rett til videregående opplæring etter opplæringsloven § 3-1. Tilbudet kan rettes mot de skoleeieren anser at har behov for mer grunnskoleopplæring. Behovet for mer grunnskoleopplæring skal knyttes til den enkeltes mulighet til å fullføre videregående opplæring. Vurderingen skal knyttes til hvilke forutsetninger vedkommende har for å kunne starte opp og følge undervisningen i videregående-

de opplæring.”

Følger det av forslaget en plikt til å opprette slike tilbud? Nei. Kun en mulighet.

Følger det med penger for de som vil benytte seg av muligheten? Nei. Dessverre. Ikke en krone.

Da er det stor sannsynlighet for at det kun forblir en mulighet. Noe uavklart... noe som ikke er en håndfast realitet. Og flere unge mennesker forblir utenfor felleskapet som følge av lav kompetanse i norsk og ikke gjennomført videregående opplæring.

Gørild Bothner Kanstad